

Άρθρο

Δυσμενείς οι εξελίξεις στην αξία της ζωικής παραγωγής και των ζωοτροφών

του Γιάννη Τσιφόρου

Η αξία της ζωικής παραγωγής στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ-27) μετά την αισθητή άνοδο του 2019 (+3%) σημείωσε κάμψη το 2020 (-1,6%), εκτιμώμενη στο επίπεδο των 158,8 δισ. ευρώ, μέγεθος που αποτελεί το 42% της συνολικής αξίας της γεωργικής παραγωγής. Η αρνητική αυτή εξέλιξη ήταν ιδιαίτερα αισθητή σε ορισμένες σημαντικές παραγωγικές χώρες, όπως η Ολλανδία (-6,2%), η Γερμανία (-4,7%), η Πολωνία (-4,3%) και η Ιταλία (-2,6%). Αντίθετα, θετική εξέλιξη παρουσίασαν ορισμένα κράτη-μέλη, όπως η Ρουμανία (+5,8%), η Ιρλανδία (+5,2%) και η Δανία (+3,9%).

Σε επίπεδο ζωικού κεφαλαίου, καταγράφεται αισθητή μείωση της αξίας στα πουλερικά (-3,4%), στα βοοειδή (-2,7%) και μικρότερη στους χοίρους (-1,7%), χάρη στη σημαντική άνοδο των εξαγωγών χοιρινού κρέατος κυρίως προς την Κίνα, με αξία που υπερβή το 2020 τα 10 δισ. ευρώ (+26,7%). Στο γάλα, που καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος της αξίας στην ΕΕ (54 δισ. ευρώ το 2020), η μεταβολή ήταν οριακή. Οριακή εξέλιξη ήταν η μεταβολή στα αβγά, σε συνέχεια της σημαντικής μείωσης του 2019 (Πίνακας 1).

Να σημειωθεί, πάντως, ότι στο διάστημα της δεκαετίας 2011-2020, η αξία της ζωικής παραγωγής στην ΕΕ παρουσίασε αισθητή άνοδο (+9,7%), μεγαλύτερη της αντίστοιχης των ζωοτροφών (+3,7%), η δαπάνη των οποίων, σε όρους ενδιάμεσων ανάλωσ, καλύπτει σημαντικό μέρος της αξίας της ζωικής παραγωγής (56,9% το 2020) με μικρές ετήσιες διακυμάνσεις (Γράφημα 1).

Ανοδικά το γάλα, χάρη στο αιγοπρόβειο

Στην Ελλάδα, η αξία της ζωικής παραγωγής μετά την άνοδο του 2019 (+2,2%) σημείωσε οριακή μεταβολή το 2020, εκτιμώμενη σε 2,57 δισ. ευρώ, μέγεθος που καλύπτει το 24% της συνολικής αξίας γεωργικής παραγωγής της χώρας. Το γάλα εξακολουθεί να αποτελεί το μεγαλύτερο μέρος της αξίας της ζωικής παραγωγής (1,071 εκατ. ευρώ το 2020), παρουσιάζοντας μικρότερη αύξηση (+1,7%) σε σχέση με εκείνη του προηγούμενου έτους.

Η βελτίωση αυτή αποδίδεται στην άνοδο του όγκου των παραδόσεων στο αιγοπρόβειο γάλα (+6,6%), αλλά με μέση τιμή παραγωγού στο πρόβειο γάλα (84,78 ευρώ/100 κιλά το 2020) που υπολείπεται της αντίστοιχης πριν από μία δεκαετία (94,84 ευρώ/100 κιλά το 2011), παραμένοντας χαμηλότερη κατά 11% περίπου (στοιχεία ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ, 16/2/2021). Αισθητή εξέλιξη ήταν η άνοδος του όγκου των παραδόσεων

στο αγελαδινό γάλα (+2,7%), αλλά και σε αυτή την περίπτωση η μέση τιμή παραγωγού (38,68 ευρώ/100 κιλά το 2020) απέχει από εκείνη του 2011 (43,14 ευρώ/100 κιλά).

Μείωση, ωστόσο, παρουσίασε η αξία στα αβγά (-3,7%), που επλήγησαν από τις επιπτώσεις της πανδημίας στην εστίαση και στον τουρισμό στη διάρκεια του 2020, όπως συνέβη και στα άλλα ζωικά προϊόντα (-3,9%), ενώ οριακές

ήταν οι μεταβολές στην αξία του ζωικού κεφαλαίου (Πίνακας 2).

Μείζον πρόβλημα οι δαπάνες για ζωοτροφές

Είναι βέβαια γνωστή η στασιμότητα της αξίας της ζωικής παραγωγής της χώρας, παρουσιάζοντας μικρή μεταβολή στη διάρκεια των τελευταίων ετών. Στο διάστημα ειδικότερα της δεκαετίας 2011-2020, η αξία της εγχώριας ζωικής παραγωγής σημείωσε μικρή αύξηση (+2,7%), πολύ μικρότερη από την αντίστοιχη των ζωοτροφών (+14,7%), η δαπάνη των οποίων το 2020 (2,418 εκατ. ευρώ) καλύπτει το 94% της αξίας της ζωικής παραγωγής (2,573 εκατ. ευρώ, Γράφημα 2).

Πρόκειται για εξαιρετικά υψηλή αναλογία που κατατάσσει τη χώρα στη δυσμενέστερη θέση μεταξύ όλων των κρατών-μελών της ΕΕ, σε απόσταση από επόμενες στη σειρά χώρες όπως το Βέλγιο (79%) και η Ρουμανία (72,8%) και πολύ περισσότερο από τον μέσο όρο στην ΕΕ (56,9%). Απέχει εξάλλου από χώρες με σημαντικό μερίδιο ζωικού κεφαλαίου στην αιγοπροβατοτροφία, όπως η Ισπανία (58,2%) και η Ιταλία (53,6%). Στην αντίποδα, η Ιρλανδία παρουσιάζει τη χαμηλότερη αναλογία δαπάνης ζωοτροφών (40,7%), ενώ σε πλεονεκτική θέση βρίσκεται και η γειτονική Βουλγαρία (48,5%, Γράφημα 3).

Φυσικά, κάθε χώρα προσδιορίζει τις δικές της ανάγκες σε ζωοτροφές, η χρήση και το κόστος των οποίων διαφοροποιείται σημαντικά ανάλογα με το μέγεθος και τη σύνθεση του ζωικού κεφαλαίου, τις διαθέσιμες πρώτες ύλες και το είδος των σιτηρεσιών. Σημειώνεται ενδεικτικά ότι στην Ιρλανδία, οι συμπυκνωμένες ζωοτροφές καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος του συνολικού κόστους (90%).

Πολύ μικρότερη όμως παραμένει η αναλογία των συμπυκνωμένων ζωοτροφών στην Ουγγαρία, όπου το μεγαλύτερο μέρος του κόστους προέρχεται από την εκτροφή των πουλερικών, αλλά και στη Δανία, όπου η μεγαλύτερη αναλογία κόστους αφορά ζωοτροφές που χρησιμοποιούνται στη χοιροτροφία (στοιχεία μελέτης Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, European Parliament, Directorate

Πίνακας 1. Μεταβολή αξίας ζωικής παραγωγής στην ΕΕ-27 (σε εκατ. ευρώ, τρέχουσες τιμές)

	2020*	2019	2018	Μεταβολή 2020/19 (%)	Μεταβολή 2019/18 (%)
Αξία ζωικής παραγωγής	158.843	161.344	156.720	-1,6	3,0
-Γάλα	54.025	54.223	53.479	-0,4	1,4
-Χοίροι	39.340	40.025	34.759	-1,7	15,2
-Βοοειδή	27.541	28.305	29.193	-2,7	-3,0
-Πουλερικά	19.243	19.923	19.623	-3,4	1,5
-Αιγοπρόβειο	3.854	3.778	3.792	2,0	-0,4
-Άλλα ζώα	3.287	3.482	3.452	-5,6	0,9
-Αβγά	9.066	9.090	9.534	-0,3	-4,7
-Άλλα ζωικά προϊόντα	2.487	2.518	2.888	-1,2	-12,8
Ακαθάριστη αξία γεωργικής παραγωγής	376.362	381.599	373.485	-1,4	2,2

Πηγή: Eurostat, Economic Accounts for Agriculture, 9/4/2021 (*) Εκτιμήσεις

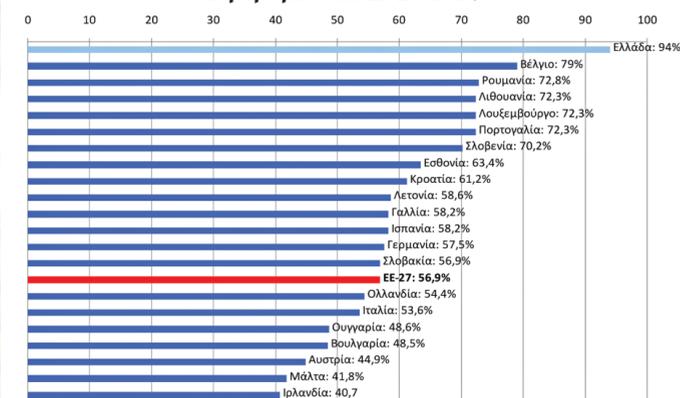
Πίνακας 2. Μεταβολή αξίας ζωικής παραγωγής στην Ελλάδα (σε εκατ. ευρώ, τρέχουσες τιμές)

	2020*	2019	2018	Μεταβολή 2020/19 (%)	Μεταβολή 2019/18 (%)
Αξία ζωικής παραγωγής	2.573	2.564	2.509	0,4	2,2
-Γάλα	1.071	1.053	1.008	1,7	4,5
-Αιγοπρόβειο	357	356	336	0,3	6,0
-Πουλερικά	350	346	346	1,2	0,0
-Αβγά	237	246	258	-3,7	-4,7
-Χοίροι	199	196	177	1,5	10,7
-Άλλα ζωικά προϊόντα	174	181	180	-3,9	0,6
-Βοοειδή	172	173	190	-0,6	-8,9
-Άλλα ζώα	13	13	14	0,0	-7,1
Ακαθάριστη αξία γεωργικής παραγωγής	10.739	10.824	10.474	-0,8	3,3

Πηγή: Eurostat, Economic Accounts for Agriculture, 9/4/2021 (*) Εκτιμήσεις

Άρθρο

Γράφημα 3. Ποσοστό αξίας ζωοτροφών στην αξία ζωικής παραγωγής στην ΕΕ-27 (2020, %)

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων Eurostat, Economic Accounts for Agriculture, 9/4/2021

General for Internal Policies, Policy Department B: Overview of the Agricultural Input Sector in the EU, July 2015).

Στην Ελλάδα (και στη Ρουμανία), όπου μεγάλο μέρος των εκτρεφόμενων ζώων ανήκει στα μηρυκαστικά (αιγοπρόβειο κυρίως), η σημαντική απόκλιση στη δαπάνη των ζωοτροφών από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο οφείλεται, έως έναν βαθμό, στην ανάγκη ευρείας χρήσης κονδρειοειδών ζωοτροφών (άχυρα, χόρτα, σανσί, ενσώματα), που γενικά είναι ακριβότερες των συμπυκνωμένων (δημητριακοί καρποί, σπέρματα ψυχανθών, ελαιώδη σπέρματα, σογιόλευρο, πίτουρα, υποπροϊόντα γεωργικών βιομηχανιών κ.ά.), που χρησιμοποιούνται κυρίως στα μονοαετικά ζώα (χοίροι, πτηνά).

Αγορασμένες αντί ιδιοπαραγόμενων

Ένα επόμενο σημείο που αφορά το υψηλό κόστος των κονδρειοειδών ζωοτροφών στην κτηνοτροφία της χώρας συνδέεται με το γεγονός ότι το μεγαλύτερο μέρος των αναγκών αγοράζεται από τους κτηνοτρόφους, αν και είναι γνωστό ότι η χρήση ιδιοπαραγόμενων κονδρειοειδών ζωοτροφών, κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις, είναι δυνατόν να περιορίσει σημαντικά το κόστος της διατροφής των ζώων σε σχέση με εκείνο των αγορασμένων.

Όμως, η δυνατότητα ιδιοπαραγωγής κονδρειοειδών ζωοτροφών δεν φαίνεται να είναι προσιτή στις μικρές, πολυάριθμες και οριακές βιοαποδοτικές κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις, γιατί απαιτεί σημαντική επένδυση για την προμήθεια του απαραίτητου εξοπλισμού, για την καλλιέργεια και τη συγκομιδή κτηνοτροφικών φυτών, για τη δημιουργία ειδικών εγκαταστάσεων (σιροί, αποθκευτικοί χώροι κ.ά.), για την υποστήριξη από εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό και για τη διάθεση κατάλληλων για καλλιέργεια εκτάσεων.

Προφανώς, η δυνατότητα αυτή προϋποθέτει επενδύσεις από συλλογικά σχήματα, προτεραιότητα που αναγνωρίζεται και ευνοείται από τη χρηματοδότηση επενδυτικών σχεδίων που εντάσσονται στο σχετικό μέτρο του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020. Να σημειωθεί, όμως, ότι ανάλογη στήριξη της δράσης αυτής υπήρχε και σε προηγούμενες προγραμματικές περιόδους, αλλά η

αξιοποίησή της ήταν περιορισμένη. Επιβάλλεται, συνεπώς, ο ανασχεδιασμός του μέτρου, ώστε η δράση να καταστεί ελκυστική και ευέλικτη, εκτιμώντας και άλλες κρίσιμες σημασίας παραμέτρους (ένταση δαπάνης απασχόλησης επιστημονικού προσωπικού, ένταση δαπάνης άχρονων-καινοτόμων εφαρμογών διαχείρισης και παρακολούθησης των σιτηρεσιών, δυνατότητα των δικαιούχων να αξιοποιούν και εννοιαζόμενες εκτάσεις με πολυετή συμβόλαιο μίσθωσης, απλοποίηση διαδικασιών κ.ά.).

Η παρέμβαση, πάντως, για τη στήριξη των κτηνοτρόφων στην προμήθεια ζωοτροφών αποκτά προτεραιότητα εάν ληφθεί υπόψη ότι στους πρώτους μήνες του τρέχοντος έτους σημειώνεται μεγάλη άνοδος των τιμών ορισμένων πρώτων υλών που χρησιμοποιούνται στην παρασκευή ζωοτροφών (αραβόσιτος, κριθάρι, σόγια) στην ευρωπαϊκή και τη διεθνή αγορά. Στον αραβόσιτο ιδιαίτερα, που στην Ελλάδα αποτελεί την κυριότερη ζωοτροφή δημητριακών, καλύπτονται το 65% των αναγκών, οι τιμές εξαγωγής (Γαλλία, fob Bordeaux) από το επίπεδο των 160 ευρώ/τόνο τον Σεπτέμβριο του 2020 ανήλθαν τον Μάιο του 2021 σε 259 ευρώ/τόνο, καταγράφοντας εκρηκτική άνοδο που αποτελεί ρεκόρ δεκαετίας (στοιχεία Γαλλικής Συνομοσπονδίας Αραβόσιτου MAIZ'EUROP, Μάιος 2021), ενώ ανάλογη αύξηση σημειώνουν στο ίδιο διάστημα οι τιμές εξαγωγής του προϊόντος στην Ουκρανία (243 ευρώ/τόνο fob Οδησσός), στη Ρουμανία (244 ευρώ/τόνο, fob Κωστάντζα) και στις ΗΠΑ (276 ευρώ/τόνο, fob Gulf).

Πέραν όμως των επισημάνσεων αυτών, τα αναφερόμενα στοιχεία τεκμηριώνουν απόλυτα το εύλογο αίτημα των κτηνοτροφικών οργανώσεων της χώρας για την έκτακτη στήριξη των κτηνοτρόφων, ζήτημα που δεν φαίνεται, προς το παρόν, να ισοθετείται από την δυνατότητα του υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, παρά την κρίσιμότητα της κατάστασης και τον κίνδυνο εκτροχιασμού της κτηνοτροφίας της χώρας από τη συνεχή άνοδο της δαπάνης των ζωοτροφών. Παρά το γεγονός ότι οι συνέπειες της εξαγωγής είναι ήδη ορατές και οι συνέπειες της αδράνειας αναμένονται βαρύνουσες. As ελπίσουμε ότι δεν θα είναι και εκκωφαντικές.

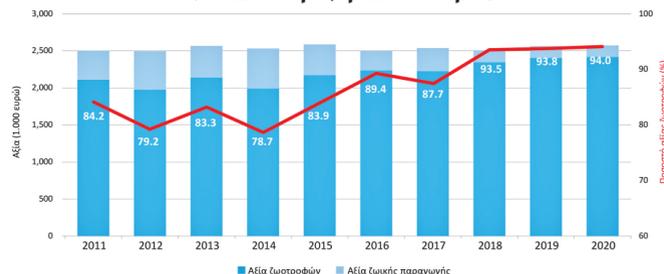

Γράφημα 1. Αξία ζωικής παραγωγής και ζωοτροφών στην ΕΕ-27 (σε εκατ. ευρώ, τρέχουσες τιμές)

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων Eurostat, Economic Accounts for Agriculture, 9/4/2021

Γράφημα 2. Αξία ζωικής παραγωγής και ζωοτροφών στην Ελλάδα (σε εκατ. ευρώ, τρέχουσες τιμές)

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων Eurostat, Economic Accounts for Agriculture, 9/4/2021